

4. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток промисловості України : тенденції та закономірності / Л. І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №3. – С. 82-97.
 5. Інноваційний розвиток економіки та напрямки його прискорення / [за ред. В. П. Александрової]. – К. : Ін-т екон. прогнозування НАН України, 2002. – 236 с.
 6. Левицька І.В. Проблеми інтенсифікації відтворювальних процесів на підприємствах харчової промисловості / І.В. Левицька // Економіка харчової промисловості. – 2010. – №3. – С. 14–17.
 7. Борщ Л. М. Інновації і інвестиції в реальному секторі економіки: перспективи розвитку / Л. М. Борщ // Економіка ринкових відносин. – 2008. – № 22. – С. 44 – 52
 8. Бондаренко О. Сучасні напрямки відтворення основних засобів/ О.Бондаренко// Економіка: проблеми теорії та практики. – 2005, вип. 15. – С. 120-127.
- Рецензент – д.е.н., професор Гришова І.Ю.*

УДК 336.764.1

ОЦІНКА СТАНУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ

*Лисевич С.Г., ст. викладач; Д'яченко К.О., магістрант
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

У статті наведено аналіз визначень активів та розраховані показники оцінки активів по досліджуваному підприємству. Зроблена оцінка вірогідності банкрутства підприємства за методикою д.е.н. Турило А.М. та Святенко С.В.

The article contains analysis of the definitions of assets and asset valuation indicators calculated for the studied company. The assessment of probability of bankruptcy is carried out by the method of the Doctor of Economics Turilo A.M. and Svyatenko S.V.

Постановка проблеми. Для сучасної національної економіки характерна нестабільність і висока динамічність зовнішнього середовища. Всі ці чинники негативно впливають на фінансовий стан підприємства і змушують його керівників постійно приймати рішення в умовах невизначеності. Внаслідок цього на перший план виходять фінансові аспекти діяльності підприємства. Одним з таких аспектів є вартість активів підприємства і підтримання їх на достатньому рівні.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Актуальним проблемам оцінки та управління активами в контексті фінансової безпеки підприємства присвячені роботи таких учених-економістів, як: Бланк І.О., Мамонтова Н.А., Мойсеєнко І.П., Поддєрьогін А.М., Савицька А.В., Турило А.М. та інші.

Постановка завдання. Дослідження терміну «активи» та вивчення впливу показників оцінки активів на фінансовий стан підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Активи являють собою економічні ресурси підприємства у різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності у відповідності до місії та стратегії економічного розвитку підприємства і у формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу. Активи підприємства повинні відповідати функціональній направленості та обсягам діяльності виробничого підприємства. Тільки при такій відповідності вони представляють для підприємства певну цінність, як його економічні ресурси, що призначені для використання у наступному періоді [5].

Активи являються майновими цінностями підприємства, що формуються за рахунок інвестованого у них капіталу. Капітал, що вкладається у бізнес, матеріалізується у формі активів підприємства.

У економічній теорії та господарській практиці, пов'язаній з використанням активів, застосовується багато визначень терміну «активи». У табл. 1 розглянемо найбільш поширені підходи.

Таблиця 1

Підходи до визначення терміну «активи»

Джерело	Визначення
П(С)БО 2 «Баланс»	Активи становлять собою ресурси, що контролюються підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [1].
Бланк І.О., Урбан Н.М., Фаріон І. Д., Філімоненков О. С.	Активи являють собою економічні ресурси підприємства у формі належних йому сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою отримання доходу [2].
Михайленко П.П., Поддєрьогін А.М., Поліщук М.П.	Активи являють собою ресурси, контрольовані підприємством, використання яких призводять до збільшення економічних вигод у майбутньому [7].
Коваленко Л.О.	Активи, це всі види майна підприємства, що належать йому на праві власності й використовуються для здійснення статутної діяльності [4, 168].

Тобто, проаналізувавши різні визначення можна сказати, що активи являють собою економічні ресурси, що використовуються у господарській діяльності підприємства з метою отримання прибутку.

Аналогічно до різних визначень існують різні показники, які характеризують стан активів підприємства. У табл. 2 представлені показники оцінки активів підприємства різними авторами.

Таблиця 2

Різновиди показників оцінки активів підприємства

Показники \ Автор	Буряк Л.Д.	Крамаренко Г.О.	Мних Є.В.	Поддєрьогін А.М.	Подольська О.В.	Слав'юк Р.А.	Цал-Цалко Ю.С.
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	+	-	-	+	-	+	-
Коефіцієнт покриття	-	-	-	-	-	+	-
Коефіцієнт зносу	+	+	+	+	+	-	+
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	-	+	-	-	-	+	+
Коефіцієнт придатності	+	+	+	+	+	-	+
Коефіцієнт оновлення	+	+	+	-	+	-	+
Коефіцієнт вибуття	+	+	+	-	+	-	+
Коефіцієнт ефективності використання активів (рентабельність активів)	+	-	+	+	-	-	-
Фондоозброєність	-	-	-	-	+	-	-
Фондовіддача	-	-	-	-	+	-	-

Табличні дані свідчать про різноманітність показників серед яких виділяємо основні: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, рентабельність активів та коефіцієнт оборотності активів. Розрахунок коефіцієнтів можна навести на прикладі ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» і занести до табл. 3.

Таблиця 3

Аналіз активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за 2008-2011 рр.

Назва показника	Аналізований рік				Рекомендоване значення, тенденції зміни
	2008	2009	2010	2011	
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,55	0,59	0,63	0,65	Зменшення
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,45	0,41	0,38	0,35	Збільшення
Коефіцієнт оборотності активів	1,56	1,19	0,82	0,96	Збільшення
Рентабельність активів (%)	20	13	18	11	Збільшення

На основі отриманих розрахунків слід відзначити, що коефіцієнт зносу за даний період зріс. Це свідчить про збільшення частки зношених основних засобів у загальній їх вартості. Зменшення коефіцієнта придатності основних засобів свідчить про зменшення частки вартості основних фондів, що залишилися до списання у наступних періодах. Тобто 35 % основних засобів є придатними для експлуатації підприємством у процесі господарської діяльності. Рентабельність активів показує, що відбулось погіршення ефективності їх використання на підприємстві. За досліджуваний період цей показник зменшився на 9%. Зменшився також і коефіцієнт оборотності активів, що свідчить про зниження ділової активності підприємства.

Бланк І.О., Бондаренко О.С., Бочаров В.В., Ковальов В.В., Крушельницька О.В., Суторміна В.М., Шеремет А.Д., Ізмайлова Н.В. виділяють фактори зовнішнього середовища, які впливають на стан та структуру активів: законодавча база; рівень конкуренції в галузі; макроекономічне середовище, включаючи інфляцію; рівень облікової ставки НБУ; кредитні ставки; стан в галузі; пропозиції сировини та матеріалів галузей економіки; попиту на продукцію галузей економіки. До факторів внутрішнього середовища, що впливають на стан та структуру активів, відносяться: інтереси власників; професійна здатність персоналу; стадія життєвого циклу підприємства; технологія виробництва; конкурентоспроможність підприємства; облікова політика; збутова політика; організаційна культура [3].

Процес управління активами підприємства ускладнюється частою зміною умов, за яких функціонує суб'єкт господарювання, та необхідністю оперативного прийняття рішень. Нестабільність податкового законодавства, наслідки фінансової кризи, низька платіжна дисципліна зумовлюють недостатність обігового капіталу у суб'єктів господарювання, що в багатьох випадках може призвести до банкрутства [6].

Проведемо оцінку ймовірності банкрутства на прикладі ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за інформаційною логіко-економічною моделлю Турило А.М., Святенко С.В.

Інформаційна логіко-економічна модель прогнозування кризових явищ на підприємстві, яка відображає сучасні умови розвитку економіки України (Турило А.М., Святенко С.В.) має наступний вигляд [8]:

$$S = 5 \cdot X_1 + 2 \cdot X_2 + 1 \cdot X_3 + 5 \cdot X_4 + 6,67 \cdot X_5, \quad (1)$$

де X_1 – показник, що визначається як відношення грошових коштів та їх еквівалентів, а також поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань підприємства;

X_2 – показник, що визначається як відношення вартості власного капіталу до загальної суми капіталу підприємства;

X_3 – показник, що визначається як відношення власних оборотних коштів до запасів;

X_4 – показник, що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до повної собівартості продукції;

X_5 – показник, що визначається як відношення чистого прибутку підприємства до вартості капіталу.

Критерії ідентифікації кризового стану на промислових підприємствах наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Критерії ідентифікації кризового стану на промислових підприємствах

Критерій	Інтерпретація
$S \geq 5,00$	Низька ймовірність банкрутства.
$3,00 \leq S < 5,00$	Можлива ймовірність банкрутства.
$1,00 \leq S < 3,00$	Висока ймовірність банкрутства.
$-2,00 \leq S < 1,00$	Дуже висока ймовірність банкрутства.
$S < -2,00$	Підприємство повинне бути ліквідоване.

З отриманих розрахунків можна побачити, що протягом чотирьох років у підприємства була низька ймовірність банкрутства.

У табл. 5 наведена оцінка ймовірності банкрутства ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за моделлю Турило А.М та Святенко С.В.

Таблиця 5

Оцінка ймовірності банкрутства ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за моделлю Турило А.М та Святенко С.В. за 2008-2011 рр.

Показник	Рік			
	2008	2009	2010	2011
X_1	0,01	0,85	0,12	0,07
X_2	0,49	0,43	0,39	0,62
X_3	1,67	5,86	3,28	3,16
X_4	0,17	0,24	0,08	0,09
X_5	0,14	0,11	0,03	0,07
S	4,4838	12,9	5,2601	5,6669

Управління активами в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства потребує глибокого знання і розуміння їх природи, процесів та завдань їх функціонування, воно може бути ефективним і привести до успішного досягнення цілі при грамотному та адекватному використанні політики управління, управлінських технологій, інструментів [10].

В цілому політика управління активами, як відомо, включає управління необоротними активами та оборотними активами. Головним в управлінні необоротними активами є їх своєчасне оновлення та підвищення ефективності викори-

стання. Головним же в управлінні оборотними активами є забезпечення безперервності виробничого процесу, прискорення оборотності активів, забезпечення ліквідності оборотних активів, підвищення рентабельності оборотних активів та мінімізація ризиків і втрат [4].

Серед використовуваних управлінських технологій фахівці відзначають: формування програм реформування підприємств, методи розробки корпоративної стратегії та бізнес-планування, облік та зниження собівартості, оптимізацію податків. Серед нових методів слід відзначити систему загального управління якістю, реінжиніринг бізнес-процесів [9].

Підводячи підсумок, зауважимо, що управління активами передбачає вирішення низки завдань, а саме: оптимізація виробничих запасів та запасів готової продукції; прискорення обіговості капіталу інвестованого в дебіторську заборгованість; встановлення оптимального співвідношення між темпами росту обсягів виробництва і величиною робочого капіталу, скорочення тривалості виробничого циклу, поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення, прискорення реалізації товарної продукції та ін. Вирішення цих проблем стає можливим лише в разі раціонального управління активами підприємницької структури [6].

Висновки. Головна мета управління активами в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства полягає в забезпеченні їх достатності для нормального функціонування підприємства, а також в найефективнішому їх використанні в господарській діяльності. Тому для підвищення ефективності їх використання необхідна розробка цілої системи заходів, які б реалізовувались як і у внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі підприємства.

Зроблені дослідження показали, що найбільш важливі показники в оцінці активів є: коефіцієнт придатності, коефіцієнт зносу, і коефіцієнт оборотності активів, а їх стан впливає на вірогідність банкрутства підприємства. Тому необхідно постійно аналізувати та ефективно управляти активами підприємства з метою збереження фінансової стійкості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс".
2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И.А. Бланк - Киев: МП "ИТЕМ лтд", СП "АДЕФ-Украина", 1996 - 534 с.
3. Измайлова Н.В. Управление оборотными активами предприятий : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук./ Н.В. Измайлова-Київ, 2009.
4. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-гк вид., перероб. і доп. / Коваленко Л.О., Ревнюва Л.М.– К.: Знання, 2005. – 485 с.
5. Ковальчук Н.О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах [Електронний ресурс] / Ковальчук Н.О. // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvbdfa/2011_1/kovalch.pdf
6. Петик М.І. Ефективність управління обіговими активами суб'єктів підприємництва/ М.І. Петик // Науковий вісник НЛТУ України.-2011- Вип.21(4).
7. Поддєрьогін. А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / А.М. Поддєрьогін. — К.: КНЕУ, 2005. — 627 с.
8. Турило А.М. Інформаційна логіко-економічна модель прогнозування кризових явищ на промислових підприємствах України / Турило А.М., Святенко С.В. // Актуальні Проблеми Економіки. – 2011. - N 10.
9. Федорова Г.П. Механізми управління активами підприємств на основі їх капіталізації/ Г.П. Федорова //Збірник наукових праць ЛДТУ–Луцьк, 2008 – Вип.5(18)-371 с.
10. Храпкина В.В. Методы управления активами предприятия/ В.В. Храпкина// Научный вестник БДФА-2011-Вип.1(20).

Рецензент – д.е.н., професор Зінченко О.А.